

Ketteja je poznejši Gregorčič oni slovenski pesnik, iz katerega črpa Krek najraje. V nasprotju s prvo »Predsmrtnico«, v kateri se približuje besedilu z dokaj kompliciranim orodjem, je druga »Predsmrtnica« komponirana kot navadna »kitična pesem« (Strofenlied), priležna enotno ubrani vsebini pesmotvora. Naj se predležeča »Predsmrtnica«, bolesten krik obupanega, a plemenitega srca, priljubi onim, ki včasih radi pohajajo pokopališča, kjer se zde bližnje rešitvi poslednjih ugank in koncu predsmrtne trnjeve poti.

No, poskrbljeno je, da ciprese ne rasto — do neba. Vedri se, in kdor sme poslušati one štiri pevce, ki pojejo, suflirani po *Mirku*, zaspani ljubici »Na trgu«, ta ne bo mislil ne na mrtve, ne na bolesti človeštva. Kaj milejšega in nežnejšega kakor ta po luninem svitu obsijani čveterospevi si je težko predstaviti. Želimo mu samo še ravno takih glasov, nežnih, kakor pajčolan te muzike, kakor preja teh ubranosti polnih pesnikovih besed. Brezdvomno se je postavil Mirk namah v prvo vrsto naših sodobnih skladateljev, in merodajni krogi bodo prav storili, če si že sedaj ogledajo njegova dela. Zatajevanje in zapostavljanje takih talentov se more končno maščevati jedinole na onih, ki zatajujejo in zapostavljajo. »N. A.«, ki so Mirka prvi predstavili širšemu občinstvu, si štejejo to v posebno veselje; smatrajo pa tudi za dolžnost, da dajo temu talentu izdatne prilike za razvijanje in udejstvovanje njegovih teženj. Radi tega ga bomo srečavali na temmestu prav pogostoma.

Moškega »bora *Emila Adamiča*, tudi enega naših prvakov, nam ni treba posebej priporočati. »Pesem o beli hišici« priporoča se sama s svojo ljubezljivo melodiko in neprisiljenim humorjem. Kje so pevska društva za Adamičeve zборе? Če jih Adamič s svojo poljudno umetnostjo ne vzdrami, bodo pač večno spala.

Preskromno se drži zopet *Šantel* v ozadju. Priprosti in dober je njegov »Ribnik« kakor kos svežega domačega kruha. Okusna in zdrava hrana. Naj ga le tudi naši dekadentje in sladostrastniki malo poskušajo. Šantel je poklican, da nastopi dedščino po Benjaminu Ipavcu, našem Schubertu.

Profesor *Dugan* je podaril našim orglavcem lepo medigro »Communio«. Plemeniti slog razodeva pridnega učenca mojstra Fibicha. Vsakdanjost cerkvenih improvizacij je tu povzdignjena na piedestal znamenite umetnosti. *Idealizirano* medigro — bi skoraj imenovali to delo našega čislana sodruka.

In slednjič *Lajovic!* Drznili smo se tudi ta njegov zbor (»Z daljnega je morja«) objaviti, akoravno vemo, da se bodo naši zborovodje stroge observance obupano prekrizali in zapeli tolikrat slišano pesem o nepevnosti naših zborov. Ta ali oni hudomušni kritik nam bo morda celo očital, da mirno gledamo, kako zagreši Lajovic ravno to, kar je sam pod našo patronanco grajal na nekem Adamičevem delu (glej »N. A.« IX. str. 32/1). Odkrito rečeno: to pot se res tudi mi sami ne strinjamo popolnoma z Lajovicem. A menimo, da umetnik Lajovičeve vrste gotovo ve ali čuti, zakaj je to spisal in zakaj ravno tako. Gotovo mu je veleva to neki notranji nagon, čegar globočji vzroki se vsaj nam do sedaj še niso hoteli razodeti. Naj se radi tega uredništva ne smatra za nekritično, temveč le za skrajno liberalno v umetniških zadevah. *Svobodomiselnost* bodi — navidezno paradoksko — jedina *kraljica* v državi umetnosti. Da se tega našega kraljestva ne polasti umetniška anarhija, zato, kakor doslej, že tudi v bodoče poskrbimo!

Zapiski.

Dve operni novosti, katerih druga je doživela sploh prvo svojo predstavo, sta se uprizorila začetkom te sezone na dunajski dvorni operi: *Wolfa-Ferrarija* intermezzo »Suzanina skrivnost« („Susannens Geheimnis“) in *E. W. Korngolda* pantomima »Snežak« („Der Schneemann“). Graciozna stvarica *Wolfa-Ferrarija*, o kateri smo že priložnostno premiere v Monakovem kratko poročali (štev. 2, str. 14/2) je bila tudi na Dunaju prav tople sprejeta, dasi ne tako tople, kakor druga miniaturna, kateri bi se vrata dvorne opere gotovo ne bila odprla, če bi ne bil njen skladatelj sin vplivnega kritika

dnevnikarja »Neue Freie Presse« in — če bi se ne gibal šele približno 12 let na tem, oh, tako nepristranskem svetu. Po njegovem učitelju, znanem skladatelju in dirigentu Zemlinskem, rafinirano instrumentirana malenkost — močno influencirana po novotalijanskih vtiskih — ne prekaša proizvodov marsikaterih odraslih skladateljev, ki še na provincialnih odrih ne morejo priti do besede, menda, ker niso bili tako zbirani pri izbori svojih očetov ali pa — ker ne nosijo več otroških hlač in so torej že prestari!? Priznati se pa mora, da je mladi Korngold izreden, nenavaden talent, čegar *relativno* izvrstni proizvodi zaslužijo obeno pozornost, če tudi ne opravičujejo onih naravnost ekstatičnih ditiramb, ki smo jih morali nešteto krat čitati po vseh nemških listih — morda s še večjim gnevom kakor vse dosedanje šege presegajočo, kričečo reklamno agitacijo za Straussovega »Rožnega kavalirja«; z večjim gnevom, ker gre tu vsaj za dovršenega umetnika, kojemu prerani entuziazem ne more škodovati, in slednjič — ker bo ta reklama tudi objektivno vsaj opravičena. Trgovsko kričanje je ugonobilo celo že odraslega mladega Mascagnija, kakih nevarnih posledic more imeti pri dečku, čegar značaj je še mehak kakor vosek!

Dunajska dvorna opera bo dajala tekem te sezone med drugimi še sledeče novosti: *Siegfrida Wagner* »Banadietrich«, *Richarda Straussa* »Rožni kavalir«, *Pfitzner* »Ubogi Henrik«, *Edgar Istel* »Des Tribunals Gebot«. — Ljudska opera na Dunaju pripravlja komično opero *Aleksandra pl. Zemlinskega* »Kleider machen Leute«, dr. *Maksa Oberleithnerja* »Abbé Mouret«, *Arnolda Schönberga* dramo »Srečna roka« in melodramo »Pričakovanje«, *Fr. Voilbacha* komično opero »Umetnost ljubovanja«, *V. Guccija* muzikalno dramo »Kassandra«, *Weissa* (Čeha) »Revizorja«, *Giordana* »Siberia«, *Musorgskega* (Rusa) »Borisa Godunova« itd. Premiera *Nonguèsove* opere »Quo vadis?« je že bila. Opera je imela velik zunanji uspeh.

Nedbalova opereta »Sramežljiva Barbara« (»Cudná Barbora«) je bila prvič predstavljena na mestnem gledališču v Kr. Vinohradih v Pragi. Besedilo sta spesnila R. Bernauer in L. Jacobsen. Skladatelj je sam dirigiral. Opereta je dosegla vsled skrbne priprave in sijajne inscenacije nedeljeno pohvalo. Glasba se odlikuje po ljubeznjivi melodioznosti in ritmiki. Libreto ponuja z neprisiljenim humorjem in situacijsko komiko mnogo povoda veselosti ter ima dosti hvaležnih vlog. Predstava je bila izvrstna. Skladatelj in libretist Jacobsen sta se mogla zahvaliti opetovano na izrazih zadovoljnosti občinstva. Zastopstvo te tudi na manjših odrih izvedljive operete je prevzel za vsa slovska gledališča glasbeni zavod Mojmir Urbánka v Pragi.

»La festa del Grano« je naslov tragediji v dveh aktih s predigro, ki jo je spisal Fausto Salvatori, uglasbil *Don Giocondo Fino*, mlad duhovnik. Besedina knjižica je bila dobila pri Sonzognijevem razpisu nagrad leta 1906. prvo nagrado. Prvi predstavi v Turinu in v Rimu (Gledališče Constanzi) sta želi tople priznanje.

Smetanova »Prodana nevesta« pride tekem te sezone novo naštu-dirana na oder mestnega gledališča v Halle ob S.

»Bosansko« opero pod imenom »Mila« je uglasbil profesor *Julij Major* v Budimpešti. Predmet: sovrastvo med raznimi plemeni, krvna osveta, rop neveste in smrt oficirja, ki naj simbolizira požrtvovalno kulturno delovanje Avstrijcev (kako okusno!). Major je po naročilu ogrske vlade opetovano potoval po Bosni in nabiral in zapisoval narodno glasbo domačinov. Njegova opera je baje zgrajena na podlagi bosanskih (?) izvirnih motivov. (Manjka le, da je besedilo tudi pisano v »bosanskem« jeziku žalostnega spomina). Kaj je ta profesor napravil iz slovskih motivov, nam ni znano. Glasba bo pač tudi bolj »bosanska« kakor slovska, gotovo pa sad muzikalne »aneksije«!

Češki skladatelj Franc Neumann, kapelnik frankobrodске opere, je avtor nove opere »Ljubimkanje« (»Liebeleli«). Besedila podlaga je znani igrokaz Arturja Schnitzlerja. Premiera je bila pred kratkim v Frankobrodu.

Mahlerjeva osma simfonija je imela pri prvotni in doslej jedini prednašbi v Monakovem dne 12. septembra t. l. sijajen uspeh, zlasti drugi stavek. Na Dunaju bo to impozantno delo prednašala Družba Prijateljev Glasbe še v tekoči sezoni pod vodstvom Franca Schalka.

Orkester Dunajskih Glasbenikov pod vodstvom *Oskarja Nedbala* prinese letos sledeče slovske skladbe: *Smetana*, »Blanik« simf. pesnitev (dne 27. oktobra tega leta), *Suk*, »Poletna pravljica« simfonična pesnitev (prvotna prednašba na Dunaju dne 24. nov. t. l.), *Dvořák*, Koncert za violoncello (Solist Pablo Casals, dne 23. febr. 1911), *Dvořák*, Violinski koncert (Solist Lucien Durosoir, dne 22. dec. t. l.), *Čajkovskij*, Klavirski koncert b-mol (Solistinja Vera Schapira, dne 22. dec. t. l.), *Rahmaninov*, Klavirski koncert c-mol (Solist Walter Segl, dne 16. febr. 1911). Razun tega se bo igrala pri I. izrednem koncertu dne 10. nov. t. l. *Čajkovskega* V. simfonija pod vodstvom dirigenta-gosta *V. Safanova*.

Dunajsko Koncertno Društvo obeta letos pod vodstvom *Ferd. Löweja* sledeče skladbe slovskih skladateljev: *Dvořák*, Simfonija »Iz novega sveta« (dne 6. dec. t. l.), *Rahmaninov*, Klavirski koncert (s komponistom pri klavirju, dne 2. nov. t. l.), *Čajkovskij*, V. simfonija e-mol, (dne 15. marca 1911). Vrhu-tega bo v simfonskem koncertu sploh prvotna prednašba »Simfonske fantazije« dunajskega skladatelja *Karla Weigla*.

Dunajski Filharmonski Trio, o katerem smo v zadnji številki (str. 39/2) poročali, svoje obljube glede negovanja slovske glasbe letos pravzaprav ni izpolnil. Spored za 5 koncertov tekoče sezone izkazuje med 14 deli le 4 dela slovskih skladateljev, in sicer *Dvořákov* Trio g-mol, op. 21, *Padewskega* Variacije za klavir, *Smetanov* Trio in *Čajkovskega* Trio. Zadnja trija se bosta prednašala pri koncertu dne 10. marca 1911.

Občna Glasbena Družba v Bazlju bo letos predavala prvič *Smetanovo* simfonsko pesnitev »Vyšehrad«. Takisto oznanja Društvo Prijateljev Glasbe v Lübecku kot novost *Smetanovo* »Libuše«.